

Sygn. akt I C 879/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 czerwca 2016 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi, I Wydział Cywilny

w następującym składzie :

Przewodniczący : Sędzia SR Tomasz Kalsztein

Protokolant : Monika Miller

po rozpoznaniu w dniu 1 czerwca 2016 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa P. K.

przeciwko (...) w W.

o zapłatę

1. oddała powództwo;
2. nie obciąża powódki obowiązkiem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 879/15

UZASADNIENIE

W dniu 12 października 2015 r. P. K. wystąpiła o wydanie przeciwko I. W. (...) z siedzibą w W. nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, w którym Sąd nakaże pozwanemu zapłatę na rzecz powódki kwoty 554,20 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, a także o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powódka wyjaśniła, że pomimo przedawnienia długu, komornik pobrał z jej konta na rzecz pozwanego kwotę 465,93 zł. Następnie, powódka dopłaciła na wezwanie kwotę 14,22 zł w obawie przed kolejnym zajęciem jej środków, co w sumie dało kwotę 480,15 zł. W opinii strony powodowej, pozwany wszczął postępowanie egzekucyjne, do którego nie miał prawa, a w jego wyniku powódka poniosła niepotrzebne koszty. Na koszty te złożyła się niezwrócona przez Sąd połowa opłaty sądowej od powództwa przeciwegzekucyjnego w kwocie 16,25 zł oraz opłaty pocztowe w kwocie 27,80 zł. W wyniku prowadzonych przez pozwanego działań, powódka straciła łącznie kwotę 524,20 zł, która została przez nią oznaczona jako wartość przedmiotu sporu. Ponadto, powódka dochodzi również zwrotu równowartości kwoty 30 zł tytułem opłaty sądowej od niniejszego pozwu.

/pozew k. 4-5/

W odpowiedzi na pozew z dnia 11 marca 2016 r. (data prezentaty Sądu) pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwany podniósł, że żądanie powódki jest nieudowodnione i bezpodstawne, i jako takie nie zasługuje na uwzględnienie. Wskazano, że pozwany egzekwował od powódki zasądzone na jego rzecz należności na podstawie prawomocnego nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym tut. Sąd, zaopatrzonego w klauzulę

wykonalności. Na podstawie wskazanego tytułu wykonawczego, w dniu 21 sierpnia 2015 r. komornik wyegzekwował wynikającą z niego należność i zakończył postępowanie egzekucyjne. Natomiast, o uchyleniu zaskarżonego postanowienia referendarza sądowego o nadaniu klauzuli wykonalności wskazanemu nakazowi zapłaty, pozwany dowiedziała się wraz z doręczeniem orzeczenia w tym przedmiocie w dniu 4 listopada 2015 r. Zatem, wyegzekwowane przez pozwanego świadczenie nie było w dacie egzekucji nienależne, a pozwany zużył uzyskane środki na bieżącą działalność swojego przedsiębiorstwa. W związku z tym, nie jest on zobowiązany do wydania uzyskanych korzyści, gdyż nie pozostaje wzbogacony. Natomiast, powódka nie sprostала spoczywającemu na niej ciężarowi dowodzenia i nie wykazała, że pozwany powinien być się liczyć z obowiązkiem zwrotu wyegzekwowanej kwoty. Nadto, powódka nie udowodniła poniesienia jakichkolwiek wydatków w związku z prowadzonymi przeciwko niej postępowaniami sądowymi i egzekucyjnymi.

/odpowiedź na pozew k. 13-18/

W toku rozprawy z dnia 1 czerwca 2016 r. powódka sprecyzowała, że w niniejszej sprawie dochodzi od pozwanego zwrotu kwoty 480,15 zł zajętej przez komornika w toku prowadzonego postępowania egzekucyjnego oraz kwoty 16,25 zł za wytoczone powództwo przeciwegzekucyjne, a także kwoty 27,80 zł tytułem poniesionych przez nią opłat pocztowych.

/protokół rozprawy k. 35/

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 9 stycznia 2015 r. referendarz sądowy w Sądzie Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi, VIII Wydział Cywilny nakazał P. K. zapłacić na rzecz I. W. (...) z siedzibą w W. kwotę 250,76 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 23 grudnia 2014 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 7,50 zł tytułem zwrot kosztów procesu w terminie dwóch tygodni od doręczenia nakazu. Nakaz zapłaty stał się prawomocny z dniem 18 lutego 2015 r. W dniu 5 marca 2015 r. został zaopatrzony w klauzulę wykonalności.

/nakaz zapłaty k. 22 - akta sprawy sygn. akt VIII C 3143/15/

Na podstawie wskazanego tytułu wykonawczego I. W. (...) S.K.A. zwrócił się do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowy w Legionowie o wszczęcie egzekucji wierzytelności głównej w kwocie 250,76 zł, wyliczonych odsetek oraz kosztów procesu w kwocie 7,50 zł. W toku prowadzonej egzekucji dokonano zajęcia posiadanych przez dłużniczkę rachunków bankowych. Zwrócono się również do Centrum Personalizacji Dokumentów MSW w celu ustalenia aktualnego adresu zamieszkania dłużnika.

Wobec wyegzekwowania całego roszczenia wynikającego z tytułu wykonawczego, postanowieniem z dnia 21 sierpnia 2015 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Legionowie W. D. zakończył postępowania egzekucyjne, ustalił jego koszty na kwotę 193,75 zł, którą w całości obciążył dłużnika oraz przyznał pełnomocnikowi wierzyciela w osobie radcy prawnego kwotę 15,00 zł tytułem zastępstwa. W toku prowadzonej egzekucji pobrano od dłużniczki łącznie kwotę 480,15 zł, z czego wierzycielowi wypłacono kwotę 286,40 zł.

/wniosek o wszczęcie egzekucji k. 1, zawiadomienie o zajęciu rachunku bankowego i zakazie wypłat 11-11 verte, wniosek k. 14, postanowienie k. 31-31 verte, karta rozliczeniowa - akta sprawy sygn. akt Km 5676/15/

Uzyskane w wyniku egzekucji komornicze środki pozwany I. W. (...) S.K.A. wykorzystał na bieżącą działalność prowadzonego przedsiębiorstwa.

/bezsporne/

W dniu 4 września 2015 r. powódka P. K. wniosła skargę na orzeczenie referendarza sądowego o nadaniu nakazowi zapłaty klauzuli wykonalności podnosząc, że wszelkie pisma sądowe i komornicze były doręczane na adres, pod

którym nie zamieszkuje od kilku lat. Wobec tego, zarządzeniem z dnia 14 września 2015 r. uchylono zarządzenie w przedmiocie stwierdzenia prawomocności wydanego przeciwko powódce nakazu zapłaty, a następnie doręczono powódce wskazane orzeczenie.

Sprzeciwem od nakazu zapłaty z dnia 9 października 2015 r. powódka P. K. zaskarżyła wydany przeciwko niej nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia z dnia 9 stycznia 2015 r. w całości, podnosząc zarzut przedawnienia dochodzonego roszczenia z tytułu niezapłaconego mandatu za jazdę bez ważnego biletu na przejazd środkami komunikacji miejskiej.

Postanowieniem Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi, VIII Wydziału Cywilnego z dnia 22 października 2015 r. uchylono zaskarżone postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności nakazowi zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 9 stycznia 2015 r. i oddalono wniosek pozwanego I. W. (...) S.K.A. o jego nadanie. Natomiast, wobec wniesienia przez powódkę prawidłowego sprzeciwu i podniesienia zarzutu przedawnienia, wyrokiem z dnia 23 marca 2016 r. oddalono powództwo I. W. (...) S.K.A. przeciwko P. K. o zapłatę 250,76 zł.

/zażalenie k. 28-29 verte, zarządzenie k. 38, sprzeciw od nakazu zapłaty k. 39-41, postanowienie k. 50-51, wyrok k. 66 - akta sprawy sygn. akt VIII C 3143/15 /

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił jako bezsporny, bądź na podstawie załączonych dokumentów. Przedstawione dokumenty mają charakter urzędowy i jako takie, korzystają z domniemania prawdziwości wynikającego z art. 244 § 1 k.p.c., które nakazuje traktować ich treść za udowodnioną. Natomiast, formalna moc dowodowa dokumentów urzędowych nie przesądza o ich znaczeniu dla wyniku procesu, co podlega ocenie sądu, zgodnie z zasadą z art. 233 k.p.c. Domniemanie z art. 244 § 1 k.p.c. jest wzruszalne i może zostać obalone za pomocą wszelkich środków dowodowych. Przenosząc powyższe rozważania na grunt rozpatrywanej sprawy, należy wskazać, że żadna ze stron sporu nie kwestionowała zgodności treści przedstawionych dokumentów z rzeczywistym stanem rzeczy, wobec tego Sąd jest związany dyspozycją art. 244 § 1 k.p.c.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

W niniejszej sprawie powódka P. K. dochodziła od pozwanego I. W. (...) S.K.A. zwrotu kwoty 524,20 zł na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu. Na wskazaną w pozwie sumę złożyły się: kwota 480,15 zł, stanowiąca zajęte przez komornika środki powódki w związku z wszczętą przez pozwanego egzekucją, kwota 16,25 zł, stanowiąca połowę opłaty sądowej od wytoczonego przez powódkę w związku z prowadzoną egzekucją postępowania przeciwegzekucyjnego oraz kwota 27,80 zł, stanowiąca koszty opłat pocztowych poniesionych przez powódkę w związku z prowadzoną przeciw niej egzekucją.

Zgodnie z art. 405 k.c., kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Stosownie zaś do przepisu art. 410 k.c. przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego, z którym mamy do czynienia, jeżeli: a) ten kto spełnił świadczenie nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, b) podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, c) czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Bezpodstawne wzbogacenie polega na uzyskaniu korzyści majątkowej przez jedną osobę kosztem drugiej "bez podstawy prawnej". Bezpodstawne wzbogacenie służy nie tylko ochronie majątku przed jego bezpodstawnym uszczupleniem, ale również umożliwia kontrolę poprawności wszelkich przesunięć majątkowych. Przesłanka braku podstawy prawnej musi być rozumiana jako brak usprawiedliwienia prawnego wzbogacenia, nie zaś jako niesprawiedliwość czy niesłuszność przesunięcia majątkowego. Celem roszczenia o wydanie bezpodstawnego wzbogacenia jest przywrócenie równowagi zachwianej nieuzasadnionym przejściem jakiejś wartości z jednego majątku do drugiego (wyrok SN z dnia 13 maja 1988 r., III CRN 83/88, OSNCP 1989, nr 5, poz. 84, OSPiKA 1989, z. 7-12, poz. 149, PiP 1990, z. 5, s. 114).

W rozpoznawanej sprawie powódka podnosiła, że do egzekucji na rzecz pozwanego doszło bez podstawy prawnej, gdyż wydany przeciwko niej nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym upadł z powodu skutecznego podniesienia zarzutu przedawnienia roszczenia służącego pozwanemu względem powódki. Należy jednak wskazać, że powódka skutecznie zaskarżyła przedmiotowy nakaz zapłaty w dniu 9 października 2015 r., a postanowieniem z dnia 22 października 2015 r. uchylono postanowienie z dnia 9 stycznia 2015 r. o nadanie mu klauzuli wykonalności. Natomiast, prowadzona na podstawie tego nakazu zapłaty egzekucja została zakończona w dniu 21 sierpnia 2015 r. W tym miejscu należy nadmienić, że z mocy art. 804 k.p.c. komornik sądowy nie jest uprawniony do badania zasadności i wymagalności obowiązku objętego tytułem wykonawczym. Działania komornika polegają na wykonaniu tytułu wykonawczego, a nie weryfikowaniu zasadności i wymagalności obowiązku objętego tytułem, gdyż badanie merytoryczne tego obowiązku spoczywa w gestii sądu w postępowaniu rozpoznawczym poprzedzającym postępowanie egzekucyjne (gdy tytułem egzekucyjnym jest orzeczenie sądu) lub toczącym się na skutek wytoczenia powództwa z art. 840 (por. też postanowienie SN z dnia 24 sierpnia 1973 r., II PZ 34/73, LEX nr 7295).

Mając powyższe na uwadze, należy stwierdzić, że prowadzona przeciwko powódce egzekucja była zasadna, gdyż w toku jej prowadzenia pozwany legitymował się prawomocnym nakazem zapłaty, zasądzającym od powódki na rzecz pozwanego kwotę 250,76 zł. Nie mniej jednak, doszło do skutecznego obalenia tego tytułu wykonawczego, wobec czego uzyskane przez pozwanego w drodze egzekucji komorniczej świadczenie było nienależne, a więc doszło do bezpodstawnego wzbogacenia pozwanego.

Zgodnie z art. 409 k.c., obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości wygasa, jeżeli ten, kto korzyść uzyskał, zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, chyba że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu. Przepis ten statuuje zasadę wydania korzyści w granicach aktualnego wzbogacenia i nie będzie mieć on zastosowania w sytuacji, kiedy wzbogacony uzyskał jakikolwiek ekwiwalent w związku z wyzbyciem lub zużyciem korzyści (a contrario art. 406 k.c.). Innymi słowy, obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości wygasa jeżeli w zamian nie uzyskano ani korzyści zastępczej, ani zaoszczędzenia wydatku. Konstrukcja z art. 409 k.c. jest przejawem ochrony osób działających w dobrej wierze i nie dotyczy sytuacji, kiedy wzbogacony wiedział, że korzyść mu się nie należy oraz kiedy na podstawie okoliczności sprawy powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu. Ciężar dowodu w tym zakresie obciąża zubożonego (por. K. Pietrzykowski, Komentarz do art. 409 k.c. [w:] Kodeks cywilny. T. I. Komentarz. Art. 1–44910, red. K. Pietrzykowski, Legalis 2015).

W niniejszej sprawie pozwany podniósł, że uzyskane w toku prowadzonej przeciwko powódce egzekucji świadczenie pieniężne zużył na prowadzenie bieżącej działalności gospodarczej. Natomiast, powódka nie kwestionowała twierdzeń pozwanego, o tym, że doszło do wyzbycia się korzyści przed powzięciem wiedzy o zaskarżeniu nakazu zapłaty i pozbawieniu go wykonalności. Mając na uwadze okoliczności przedmiotowej sprawy, nie można stwierdzić, że pozwany powinien był się liczyć z obowiązkiem zwrotu uzyskanej korzyści, gdyż do pozbawienia mocy tytułu wykonawczego doszło po zakończeniu egzekucji. W takim stanie rzeczy, nie można wymagać od osoby legitymującej się prawomocnym nakazem zapłaty, że nie będzie korzystać z służącego jej uprawnienia egzekwowania wierzytelności. Podobny pogląd wyraził Sąd Najwyższy, wskazując, że nie ma obowiązku liczenia się ze zwrotem osoba, która egzekwuje i zużywa prawomocnie zasądzone na jej rzecz świadczenie (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 listopada 1977 r., w sprawie o sygn. akt I PRN 146/77, Legalis nr 20504). Natomiast, powódka nie przedstawiła żadnych dowodów wskazujących, że pozwany pomimo prawomocnego nakazu zapłaty wiedział o nienależności uzyskanego na jego podstawie świadczenia i nadal jest wzbogacony. C. dowodu w tym zakresie spoczywał na powódce, która powinna te okoliczności wykazać odpowiednimi środkami dowodowymi. Dowodem taki. nie będzie sam fakt przedawnienia roszczenia pozwanego względem powódki, gdyż nie powoduje ono wygaśnięcia samego zobowiązania, lecz jedynie ogranicza lub wyłącza możliwość jego dochodzenia na drodze sądowej.

Wobec tego, zarzut pozwanego należało uznać za zasadny, co skutkowało oddaleniem powództwa.

Na marginesie powyższych rozważań, należy wskazać, że nie stanowi bezpodstawnego wzbogacenia po stronie pozwanego wyegzekwowanie od powódki kosztów postępowania egzekucyjnego należnych Komornikowi Sądowemu. Wobec prowadzenia przeciwko powódce egzekucji, koszty te były należne, więc nie można je uznać za bezpodstawne.

Co więcej, wzbogaconym z tego tytułu nie był pozwany, lecz organ egzekucyjny, tj. Komornik Sądowy. Wszczęcie egzekucji przeciwko powódce przez pozwanego nie można również uznać za bezprawne, gdyż dotyczyło należności niezaspokojonej i potwierdzonej prawomocnym orzeczeniem sądowym. Zatem, nie doszło do zmaterializowania przesłanki zaistnienia czynu niedozwolonego w rozumieniu art. 415 k.c. Wobec tego, brak było podstaw prawnych do uwzględnienia powództwa w tym zakresie.

Pomimo oddalenia powództwa sąd odstąpił od obciążania powódki kosztami procesu, korzystając z uprawnienia wynikającego z art. 102 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem, w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Przepis ten stanowi wyjątek od zasady odpowiedzialności za wynik procesu, dotyczącej obowiązku zwrotu kosztów procesu przez stronę przegrywającą stronie przeciwnej. Powódka P. K. jest stroną przegrywającą proces, gdyż Sąd nie znalazł podstaw do uwzględnienia jej powództwa, i w związku z tym, powinna zwrócić stronie przeciwnej poniesione koszty procesu. Jednakże, mając na względzie okoliczności niniejszej sprawy, Sąd uznał, że pozostawała ona w usprawiedliwionym przekonaniu o zasadności swoich roszczeń, wynikającym z przeświadczenia o nienależności wyegzekwowanego świadczenia wobec skutecznego obalenia podstawy prawnej egzekucji. Jednakże, z powodu zużycia przez wzbogaconego korzyści nie mogło dojść do uwzględnienia powództwa. W ocenie Sądu, zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów procesu, w sytuacji w której pozwany wykorzystał świadczenie uzyskane w toku egzekucji prowadzonej na podstawie obalonego tytułu wykonawczego, byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.